

## РЕЦЕНЗІЯ

на кваліфікаційну роботу магістра  
Щигло Юрія Володимировича

*Спеціальність: 053 Психологія*

*Галузь знань: 05 Соціальні та поведінкові науки*

*Тема: «Психологічні особливості проявів булінгу в освітньому середовищі»*

Необхідність виховання молоді, здатної до активного включення в життя країни в умовах трансформації економічних, соціальних, культурних умов існування, характерних для сучасного етапу розвитку України, є однією з важливих завдань сучасної психологічної науки і практики. Актуальність даної роботи не викликає сумнівів, оскільки булінг як негативний психологічний феномен набуває дедалі більшого розповсюдження як в освітньому середовищі, так і в цілому у суспільстві, який перешкоджає не тільки успішній соціалізації, а і виступає негативним чинником невротизації особистості у сучасному суспільстві.

Магістерська робота складається із вступу, двох розділів, висновків до розділів, загальних висновків, списку використаних джерел. Чітко визначені об'єкт, предмет, мета і завдання дипломної роботи дозволили студенту розкрити сутність та наукові підходи до вивчення феномену булінгу у зарубіжній і вітчизняній психологічній науці, висвітлити його особливості у шкільному середовищі, а також – емпірично дослідити прояви булінгу у підлітків та розробити корекційні та профілактичні заходи, спрямовані на зниження проявів булінгу в освітньому середовищі.

Теоретичний аналіз проблеми булінгу як соціально-психологічного явища Ю. В. Щигло здійснений вдало і побудований на роботах вітчизняних і зарубіжних науковців у галузі психології. Автор магістерської роботи демонструє обізнаність з сучасною науковою психологічною літературою (пп.1.1, 1.2 і 2.3).

В емпіричній частині дослідження відображені методики дослідження: - стандартизовані психодіагностичні методики та опитувальники, що дозволили діагностувати особливості проявів булінгу в підлітковому віці: опитувальник Д. Кроуна – Д. Марлоу «Шкала соціальної бажаності»; методика А. Басса – А. Дарки (адаптація О. К. Осницького) «Визначення показників та форм агресії»; модифікована методика Л. Сакса – В. Леві «Незакінчені речення» для діагностики уявлення дитини про насилля; анкета схильності до булінгу Л. Н. Луговської; анкета «Проблема шкільного насильства» (модифікована О. Герженій).

Послідовно та чітко описана експериментальна частина дослідження. Заслуговує на високу оцінку здійснений з використанням методів статистичної обробки даних ґрунтовний кількісний та якісний аналіз результатів вивчення особливостей феномену булінгу.

В цілому оцінюючи роботу Щигло Ю.В., слід відзначити намагання магістранта здійснити ґрунтовний аналіз проблеми, провести комплексне дослідження. Отримані емпіричні дані мають достатню візуальну представленість.

Важливо відзначити раціональність побудови структури, послідовність і логічність викладу змісту роботи. Кожний з двох розділів є завершеним відповідно до висунутих завдань і мети дослідження, висновки чітко сформульовані і також відповідають завданням і меті роботи.

Поряд із безперечними позитивними здобутками автора дипломної роботи слід висловити окремі зауваження:

- 1) під час здійснення аналізу результатів теоретичного вивчення проблеми бажано було б висвітлити не тільки особливості підліткового булінгу, а і інші аспекти булінгу у освітньому середовищі, оскільки це було предметом дослідження;
- 2) на наш погляд, більшої уваги потребує емпіричне вивчення складових саме явища булінгу, оскільки це було об'єктом дослідження;

Попри висловлені зауваження, загалом робота характеризується актуальністю, практичною значущістю, оригінальністю, її зміст, структура та оформлення в цілому відповідають обраній темі та вимогам до магістерських робіт і заслуговує оцінки «добре».

**Рецензент**  
к. психол. н., доц.



**С. О. Ніколаєнко**